

Innovation

Senast uppdaterad: 2019-08-24

Innovation i Sundsvall

Sundsvalls kommun har en ambition att bedriva ett systematiskt innovationsarbete för att bli bättre på att skapa värde för dem vi finns till för idag och i framtiden. Oavsett om vi ska förenkla, förbättra eller förnya skapas värde utifrån insiktsfull kunskap. Översiktsplaneringen är i sig en förutsättning för att nya innovationer kan skapas. Därför behöver nya insikter och kunskaper testas och valideras med kommunens invånare och andra intressenter för att ge bra stöd att möta framtidens behov och utmaningar.

Innovationsbegreppet har tidigare inte beskrivits i speciellt stor utsträckning kopplat till översiktsplanering. Kanske just eftersom det är svårt att planera för det oförutsedda. I projektet ”Smarta städer och regioner” som genomfördes 2017 av Boverket tas detta faktum upp. I det här avsnittet ges en summering av Boverkets syn på teknikutveckling och vilka megatrender som omformar samhället kopplat till planering.

Teknikens påverkan på människors beteenden

Digitaliseringen och teknikutvecklingen väcker många frågor kring hur det sociala livet i staden kan komma att påverkas. Kommer utvecklingen att innebära att människor i större utsträckning än tidigare frigörs från en viss specifik fysisk plats och att vi går från en utveckling av mer stationära funktioner till ”mobila” funktioner? Vilka lokaler/ytor behöver vi i framtiden för arbete, utbildning och olika typer av tjänster? Hur mobila kan vi bli? Vad behöver finnas på en fast fysisk plats? Vilka funktioner kommer vi att mötas kring? Hur ger vi förutsättningar för samskapande mellan människor? Vad kommer vi ersätta butikslokaler med om de får mindre betydelse i framtidens detaljhandel? Förblir den materiella konsumtionen opåverkad eller ökar den pga. av ökad tillgänglighet?

Teknikutvecklingen och digitaliseringen kommer att fortsätta påverka hur vi möts, umgås och upplever saker. De personliga mötena kommer med stor sannolikhet att fortsättningsvis vara väldigt centrala i människors liv men de kommer kunna ske på flera olika sätt. Både fysiskt och på distans med hjälp av tekniska hjälpmedel och virtuella miljöer

Förändrade handelsstrukturer, ökat delande, kulturutbud via virtuella miljöer med mera kommer att programmera våra platser med nytt innehåll. Med virtuell teknik kommer vi kunna uppleva platser och kulturer utan att behöva resa. Samtidigt kommer vårt behov av den faktiska upplevelsen fortsättningsvis att vara stark. För att hantera detta menar Boverket att planeringen och stadsutvecklingen bör värna och utveckla stabilisatorer i staden. Det kan vara i form av arkitektur, kultur och grön- och blåstruktur som skapar kontinuitet och långsiktighet.

Boverkets utgångspunkt är att det är viktigt att ha en idé om vad som utgör det goda samhället för att därmed stärka våra förutsättningar att påverka och ställa krav på den tekniska utvecklingen och göra den till ett verktyg för en positiv samhällsomvandling. Boverket

konstaterar att det är viktigt att försöka skapa sig en förståelse för de möjligheter och risker som ny teknologi för med i syfte att kunna styra utvecklingen i en positiv riktning.

Det finns många utmaningar att hantera för att digitalisering och ny teknik ska få positivt genomslag i den fysiska miljön och hjälpa samhället att nå uppsatta mål och skapa värden för medborgarna. Teknikutvecklingen är snabb och de fysiska strukturerna är långlivade och trögföränderliga. Även om det går att göra kvalificerade bedömningar om när något går att uppnå rent tekniskt är det svårt att förutse vilka faktiska tillämpningar tekniken leder till. Teknik är verktyg skapade av människor och kan användas på långt fler sätt än vad upphovsmakarna avsåg. Innovation uppstår ofta som ett resultat av mötet mellan olika kunskaper, kompetenser, egenskaper och erfarenheter i olika branscher och sektorer. Mångfald är därför en viktig förutsättning för att idéer ska uppstå och omsättas till ny ekonomisk verksamhet och tillväxt. Mot denna bakgrund bör samhällsplaneringen ha ett öppet förhållningssätt som möjliggör att innovationer kan skapas. (Boverket, Smarta städer och regioner 2018)

Mål – EU, nationella och regionala

För att uppnå de globala målen till 2030 och möta de utmaningar som vårt samhälle står inför kommer innovationer att krävas. Läs mer om detta i faktaunderlaget för Agenda 2030.

Innovation– trender och jämförelser

Utöver tekniska innovationer påverkar trender samhällets utveckling och ger de tekniska innovationerna genomslag i olika sammanhang. Denna typ av trender brukar kallas för megatrender. Globala megatrender är krafter som omformar världens företag och institutioner, samhällen och ekonomier. Megatrenderna påverkar oss alla på något sätt och således även den fysiska miljön. Att identifiera och förstå globala megatrender kan hjälpa både oss att fatta beslut gällande prioriteringar, insatser och investeringar som hjälper oss att forma framtiden.

Megatrender 2019:

- Klimatförändringar
- Demografi och migration
- Urbanisering
- Globalisering
- Digitalisering - teknikutveckling
- Ökat fokus på hållbarhet

Aktuella anspråk och konflikter

Ett så kallat stigberoende innebär att tidigare händelser och beslut leder kommande beslut i en viss riktning. Vilket kan leda till att lösningar uppstår som försvårar eller förhindrar anpassning till nya förutsättningar, till exempel digitalisering och teknikutveckling. Boverket

lyfter fram risken med att arbeta för prognosstyrt i den översiktliga planeringen. Det vill säga om den försöker tillgodose anspråk och behov baserat på framskrivningar och historiskt grundade teorier. Exempelvis för bostäder, arbetsplatser, service, transporter, försörjning av energi, avfallshantering etc.

Detta kan i sin tur leda till att program och detaljplaner inte tar tillräckligt stor hänsyn till framtida möjligheter. Ett exempel är att det planeras för bilberoende externhandelscentrum samtidigt som E-handeln ökar. Det här innebär att planeringen fortfarande medverkar till att skapa strukturer som med all sannolikhet behöver förändrat betydligt i framtiden. (Boverket, Smarta städer och regioner 2018)

Läs mer

Smarta städer och regioner – Förhållningssätt kopplat till översiktsplanering och rumsliga strukturer:

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2018/smarta-stader-och-regioner.pdf>

Globala målen: <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/>